EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 12. 2020
COM(2020) 810 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE,

v ktorej sa hodnotia hlavné zistenia pilotných štúdií, vypracovaná podľa nariadenia (EÚ) 2016/792 o harmonizovaných indexoch spotrebiteľských cien a indexe cien nehnuteľností na bývanie

1. SÚVISLOSTI

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/792 o harmonizovaných indexoch spotrebiteľských cien a indexe cien nehnuteľností na bývanie bolo prijaté v máji 2016[1]. Týmto nariadením sa stanovuje spoločný rámec pre vývoj, tvorbu a zverejňovanie harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP), harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien pri stálych sadzbách dane (HICP-CT), indexu cien bývania vo vlastnom obydlí (index cien OOH) a indexu cien nehnuteľností na bývanie (HPI). Tieto štyri indexy sa spoločne označujú ako tzv. harmonizované indexy.

Článok 8 nariadenia (EÚ) 2016/792 Komisii umožňuje začať realizovať pilotné štúdie, ktoré majú členské štáty vykonávať na základe dobrovoľnosti vždy, keď sú na zostavovanie harmonizovaných indexov potrebné kvalitnejšie základné informácie alebo ak sa zistí potreba lepšej porovnateľnosti harmonizovaných indexov.

Na financovanie takýchto pilotných štúdií sa v prípade potreby prispieva zo všeobecného rozpočtu Únie.

Týmito štúdiami sa posudzuje uskutočniteľnosť získavania kvalitnejších základných informácií alebo prijímania nových metodických prístupov.

Výsledky pilotných štúdií vyhodnocuje Komisia (Eurostat) v úzkej spolupráci s členskými štátmi a hlavnými používateľmi harmonizovaných indexov, pričom sa zohľadňujú prínosy kvalitnejších základných informácií alebo nových metodických prístupov vo vzťahu k dodatočným nákladom na tvorbu harmonizovaných indexov.

Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej sa zhodnotia, ak je to uplatniteľné, hlavné zistenia pilotných štúdií, a to do 31. decembra 2020 a potom každých päť rokov. Touto správou sa plní uvedená povinnosť.

2. PILOTNÉ ŠTÚDIE REALIZOVANÉ PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2016/792

Od prijatia nariadenia (EÚ) 2016/792 sa uskutočnili dve kolá pilotných štúdií, ktoré boli podporené grantmi zo všeobecného rozpočtu Únie na roky 2016 a 2017. V nasledujúcich rokoch boli začaté ďalšie kolá, ale štúdie financované v rámci týchto kôl ešte prebiehajú a nemožno ich zatiaľ vyhodnotiť.

2.1. Pilotné štúdie financované z rozpočtu na rok 2016

V roku 2016 bola vyhlásená výzva na predkladanie návrhov[2], ktorá sa týkala týchto cieľov:

Cieľ A: Automatické prepojenie kódov GTIN[3]/kódov predajní s ECOICOP[4]

Cieľ B: Začatie využívania údajov snímaných z čiarových kódov zo supermarketov alebo iných maloobchodných predajní

---

1 Ú. v. EÚ L 135, 24.5.2016, s. 11.

2 Obmedzená na národné štatistické úrady členských štátov a krajín Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO).

3 Globálne obchodné identifikačné číslo (*Global Trade Item Number* – GTIN).

4 Európska klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu (European classification of individual consumption according to purpose – ECOICOP).

Cieľ C: Vývoj nových metodík na spracovanie údajov snímaných z čiarových kódov alebo iných údajov o transakciách

Cieľ D: Extrakcia dát z webu ako zdroj pre HICP

Cieľ E: Zlepšenie zostavovania váh výdavkov na účely HICP vrátane váh nákupov na internete

Prvé tri ciele boli zamerané na štúdium rôznych technických aspektov súvisiacich s využívaním kvalitnejších základných informácií získaných z údajov snímaných z čiarových kódov zo supermarketov alebo iných maloobchodných predajní. Ďalším novým zdrojom kvalitnejších základných informácií sú automaticky zozbierané údaje z internetu (tzv. extrakcia dát z webu), ktorých sa týka štvrtý cieľ. Tieto ciele podporujú aj metodické štúdie, ktoré zlepšujú porovnateľnosť harmonizovaných indexov vzhľadom na spracovanie týchto nových zdrojov údajov. Piaty cieľ je zameraný na lepšiu porovnateľnosť medzi krajinami a prístup ku kvalitnejším základným informáciám na zostavenie váh výdavkov, najmä s ohľadom na rastúci podiel nákupov na internete v mnohých členských štátoch.

Granty boli poskytnuté na 15 pilotných štúdií v 10 členských štátoch a jednej krajine EZVO. Z týchto 15 štúdií sa osem týkalo údajov snímaných z čiarových kódov (ciele A, B a C), šesť extrakcie dát z webu (cieľ D) a jedna sa týkala váh výdavkov (cieľ E). Celkový rozpočet vyčlenený na tieto projekty predstavoval 1 180 835,04 EUR.

Výzva na predkladanie návrhov v roku 2016 obsahovala aj ciele týkajúce sa štatistiky nehnuteľností. Tieto štúdie však zahŕňali témy, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (EÚ) 2016/792 (ukazovatele štvrťročného predaja nehnuteľností na bývanie, regionálne indexy cien nehnuteľností na bývanie a ukazovatele nehnuteľností určených na podnikanie). Projekty financované v rámci týchto cieľov sa preto nepovažujú za pilotné štúdie v zmysle článku 8 nariadenia (EÚ) 2016/792.

2.2. Pilotné štúdie financované z rozpočtu na rok 2017

V roku 2017 bola vyhlásená nová výzva na predkladanie návrhov[5], ktorá sa týkala týchto cieľov:

Cieľ 1: Začleňovanie údajov o transakciách do procesov zostavovania HICP

Cieľ 2: Prispôsobenie metodík výberu vzoriek a zostavovania HICP výzvam digitálnej ekonomiky

Cieľ 3: Zlepšenie metód očisťovania kvality pre HICP

Prvý cieľ bol výzvou na ďalšie pilotné štúdie o využívaní údajov snímaných z čiarových kódov zo supermarketov alebo iných predajní v záujme zvýšenia kvality základných informácií a vylepšenia porovnateľnosti metód, na ktorých je založený index HICP[6]. Ciele 2 a 3 boli zamerané na zlepšenie porovnateľnosti rôznych aspektov metodiky HICP, najmä výberu vzoriek a očisťovania kvality. Zvýšenie miery digitalizácie spoločnosti a hospodárstva so sebou prináša výzvy v oblasti merania cien a tieto výzvy možno skúmať v rámci uvedených cieľov.

[5] Takisto obmedzená na národné štatistické úrady členských štátov a krajín EZVO.

[6] Keďže HICP pri stálych sadzbách dane (HICP-CT) je odvodený od HICP, každé zlepšenie HICP sa rovnako vzťahuje aj na HICP-CT. Vo zvyšnej časti tejto správy výraz HICP zahŕňa aj HICP-CT.

Granty boli poskytnuté na 15 pilotných štúdií v deviatich členských štátoch a jednej krajine EZVO. Z týchto 15 štúdií sa päť týkalo údajov snímaných z čiarových kódov (cieľ 1), päť digitálnej ekonomiky (cieľ 2) a päť sa týkalo očisťovania kvality (cieľ 3). Celkový rozpočet vyčlenený na tieto projekty predstavoval 1 081 642,46 EUR.

Podobne ako výzva na predkladanie návrhov z roku 2016 obsahovala aj výzva v roku 2017 ciele týkajúce sa štatistiky nehnuteľností zahŕňajúce témy, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (EÚ) 2016/792 (ukazovatele štvrťročného predaja nehnuteľností na bývanie, regionálne indexy cien nehnuteľností na bývanie a ukazovatele nehnuteľností určených na podnikanie). Ani projekty financované v rámci týchto cieľov sa preto nepovažujú za pilotné štúdie v zmysle článku 8 nariadenia (EÚ) 2016/792.

3. HODNOTENIE PILOTNÝCH ŠTÚDIÍ

Hoci je za hodnotenie a schvaľovanie záverečných správ z pilotných štúdií zodpovedná iba Komisia, výsledky sa odovzdávajú národným štatistickým úradom ostatných členských štátov a krajín EZVO a Európskej centrálnej banke, ktorá je hlavným používateľom HICP. Pilotné štúdie sa prezentujú na workshopoch už počas ich priebehu, ako aj po ich skončení. Záverečné správy sa uvedeným inštitúciám posielajú prostredníctvom online aplikácie (CIRCABC, centrum komunikácie a informačných zdrojov pre verejnú správu, podnikateľov a občanov).

Takéto poskytovanie informácií umožňuje všetkým národným štatistickým úradom zaznamenať skúsenosti ostatných a získavať z nich poznatky. O zisteniach pilotných štúdií sa takisto diskutuje medzi partnermi, čo im pomáha nájsť najlepšie postupy. Podporuje sa tak spoločná dohoda a spoločné prístupy, čo je nevyhnutný predpoklad pre neustále zlepšovanie porovnateľnosti harmonizovaných indexov.

Pilotné štúdie začaté v rokoch 2016 a 2017 viedli k vyššiemu počtu krajín, ktoré využívajú ako zdroje údajov pre HICP údaje snímané z čiarových kódov a/alebo extrakciu dát z webu. Konštantne rastie aj počet skupín produktov, ktoré sa zisťujú z týchto nových zdrojov údajov.

V súčasnosti do určitej miery využíva údaje snímané z čiarových kódov ako zdroj údajov pre svoje HICP 10 členských štátov a všetky tri krajiny EZVO. Zisťovanie realizované v národných štatistických úradoch na začiatku roka 2020 navyše odhalilo, že 15 členských štátov a dve krajiny EZVO v súčasnosti v rôznej miere uplatňujú pri tvorbe svojich HICP extrakciu dát z webu.

Hlavnou výhodou nových zdrojov údajov je možnosť dosiahnuť širšie pokrytie a zvýšenie reprezentatívnosti vzoriek v porovnaní s tradičným „manuálnym“ zisťovaním cien v obchodoch, čo vedie k spoľahlivejšiemu meraniu cenových zmien. Nové zdroje údajov sú zároveň vo všeobecnosti menej nákladné ako tradičné metódy zisťovania cien.

Vyššia miera využívania nových zdrojov údajov nie je iba dôsledkom pilotných štúdií financovaných z rozpočtu EÚ, keďže mnohé krajiny realizovali potrebné práce na testovaní a vývoji z vlastných rozpočtov. Pilotné štúdie však významne prispeli k pokroku vo využívaní nových zdrojov údajov pre HICP.

Menej jasné je posúdenie prínosu projektov k vylepšeniu porovnateľnosti (cieľ E v roku 2016 a ciele 2 a 3 v roku 2017). Výsledky väčšiny projektov (napr.

vylepšenie postupov výberu vzoriek a očisťovania kvality) však boli alebo budú zapracované do HICP, čím sa zlepší kvalita HICP v príslušných krajinách. Tieto projekty prispeli aj k spoločnému fondu poznatkov a skúseností týkajúcich sa postupu výberu vzoriek a očisťovania kvality, čím vo všeobecnosti napomáhajú harmonizácii. Zistenia sa napríklad použijú pri tvorbe kvalitnejších usmernení a odporúčaní k týmto postupom vrátane aktualizácií Metodickej príručky HICP[7] a ich konečným výsledkom môžu byť vykonávacie akty podľa článku 4 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2016/792.

4. ZÁVERY

Z hodnotenia zistení pilotných štúdií financovaných z rozpočtu Únie v rokoch 2016 a 2017, ako sa uvádza v tejto správe, vyplýva, že významne prispeli k vývoju a využívaniu nových zdrojov údajov v indexe HICP. Niektoré členské štáty a krajiny EZVO navyše dokázali zlepšiť svoje metodické prístupy, a tým prispieť k spoločnému fondu poznatkov o týchto záležitostiach. Najmä vďaka využívaniu nových zdrojov údajov sa zvýši kvalita HICP a súčasne sa znížia náklady na jeho tvorbu.

Komisia považuje pilotné štúdie za dôležitý nástroj na neustále skvalitňovanie harmonizovaných indexov, a preto bude pokračovať v ich financovaní.

[7] Pozri https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9479325/KS-GQ-17-015-EN-N.pdf/d5e63427-c588-479f-9b19-f4b4d698f2a2.